

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo: Koroska cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka petitvrsta 24 vin., Izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Polk št. 87 — polk junakov!

Prve dni tega mesca je prejel g. polkovnik slovensko-štajerskega pešpolka št. 87 od ekscelence Succovaty-ja, imejitelja tega pešpolka, dopisnico, ki se glasi v prevodu dobesedno:

Dne 24. marca. Danes sem zvedel od gospoda polkovnika Berana, da imenujejo visoki avstrijski in nemški generali pešpolk 87 — ravnotako vrl, kakor prve dni vojske — **junaški polk**. Nad vse vzradoščen čestitam Vam in regimentu iz vsega srea k temu priznanju Vaših činov. Najiskreneje želeč nadaljnih uspehov, Vas pristrčno pozdravljam Vaš odkritosrčni Succovaty, general infanterije.

Prijatelj našega lista je prosil g. polkovnika, da mu dovoli objaviti to dopisnico v »Straži« in »Slovenskem Gospodarju«. Ugodil je njegovi prošnji doslovno s temi besedami: »Seveda! Naši rojaki naj le vedó, kako junaško se bijejo njihovi sinovi!»

Za kmeta in vojake.

Sedanje gospodarske razmere zahtevajo, da voditelji našega ljudstva stojijo na straži, da opazujejo razvoj gospodarskega življenja med slovenskim narodom ter tudi v sedanjem času izločajo njegove zede in potrebe na merodajnih mestih. Že večkrat smo imeli priložnost, v našem listu poročati o prizadevanjih in uspehih naših poslancev pri osrednjih uradih v Gradcu in na Dunaju. Pretekli dni sta zopet posredovala v imenu svojih tovarišev iz Slov. Kmečke Zveze načelnik dr. Korošec na Dunaju in odbornik dr. Verstovšek v Gradcu, o čemur izvemo to-le:

1. Ker so se ponekod posestnikom v no gradov delate težave pri dovoljevanju 14 dnevni dopustov, češ, da vinogradniška dela niso poljedelska dela, se bo ukrenilo, da se bo odlok zaradi dopustov glede te gospodarske panoge pravilno tolmačil. Posestniki vinogradov in viničarji bodo pod pogoji, kakor so za vse veljavni, dobivali dopuste.

2. Določeno je, da samostojni posestniki lahko dobijo za več časa oprostitev od vojaščin, ako so razlogi posebno merodajni. Sedaj se je določilo, da mora biti posestvo vsaj 20 ha veliko. Ta določba velja samo za dalje trajajoče oprostite, ne pa za že omenjene 14dnevne dopuste.

3. Iz slovenskoštajerskih krajev se žitona bo odvezalo, ker v nobenem okraju ni žita čez potrebo. Le v okrajih samih se bo izmenjavalo, tako, da se kupi od istih, ki imajo v izobilju in prodajajo, ki imajo pomanjkanje. To izmenjavo bodo izvrševali še zanaprej okrajna glavarstva. Vsakdo, ki pride rekvirirat, se mora izkazati z nalogo okrajnega glavarstva. To je posebno važno, da ne pridejo goljufije vmes. Cene bodo od okrajnih glavarstev nastavljene po krajevnih tržnih cenah in pravilno razglašene. Ako bi se to ne zgodilo, se naj takoj vložijo pritožba.

4. Ker begunci zlasti našim ubogim ljudem podražujejo življenje, za to se je vložil ugovor proti nadaljnemu pošiljanju beguncev na Slov. Štajer, osobito, ker se pri nas porazdeljujejo v posamezne hiše in se ne spravljajo v barake. Zadeva še ni rešena, a to stoji, da bo za prehrano beguncev, ki se bodo najbližji čas porazdelili zopet v celjskem glavarstvu, skrbel politična uprava sama. Seveda, kdor prostovoljno da beguncem prehrano, se mu bo za to hvaležno, toda prisilil se ne bo nihče.

5. Opozorilo se je na nevarnost, da nam zmanjka v prežna živina, konji in voli, kar bi vsaj deloma onemogočilo opravljanje gospodarskih del. To zadevno se bo jemal pri rekviriranju in klasifikaciji ozir na naše razmere.

To so gospodarske razmere, o katerih se je zadnje dni govorilo na merodajnih mestih. Samoumevno je, da se tudi na politična in narodna vprašanja ni pozabilo, a kakor znano, o tem se sedaj ne da pisati. Vsi zavedni pristaši Slov. Kmečke Zveze pa so prošeni, naj o vseh gospodarskih, narodnih in političnih

zadevah vsakokrat natančno in pravočasno informirajo naše poslance, kajti samo tako je mogoče tudi njih pravočasno in uspešno posredovanje.

Črnovojnik od 42. do 50. leta.

Dosedaj se je začela v Avstro-Ogrski črnovojniška dolžnost z začetkom leta, v katerem je državljani končali 19. leto, in se nehala s končanem 42. letom. Toda velikanska borba, v kateri stojimo, zahteva od nas novih žrtev, da si z njimi priborimo končno zmago. Uradno se razglša, da se bo črnovojniška zaveznanost v bodoče v obeh državnih polovicah začela z letom, v katerem se izpolni 18. leto in trajala do končanega 50. leta. Nadalje bo v bodoče prvi črnovojniški poziv obsegal letnike od 18. do končanega 42. leta, to se pravi, da se bodo ti letniki pritegnili za boje na fronti. Drugi črnovojniški poziv bo obsegal letnike od končanega 42. leta do končanega 50. leta. Določeno bo, da se lahko v čisto posebnih izjemnih slučajih pritegne tudi drugi črnovojniški poziv za svrhu izpopolnitve armade in domobranstva.

Na Ogrskem se bodo te spremembe izvršile z državnim zborom, pri nas s § 14. Ker se poroča, da se bo v ogrskem državnem zboru spreminil ob tej priliki tudi zakon o vojaških dajatvah, in sicer, da se bodo osebe lahko pritegnile na vojaško-dajatvene namene tudi, ako so več kot 50 let stare, je pričakovati tudi pri nas tako spremembo, kakor § 14. Sta ostala meja na zgoraj odpade popolnoma. Osebe se pritegnejo v vojaško-dajatvene namene, in sicer vpokličejo kot delavci pri železnicah, trdnjavah, utrdbah, konjih, vozovih i. t. d.

Slike iz vojne.

Srpneli blagoslavliali veliko-nočna jedila na bojišču.

Pionir Matevž Vodošek, doma od Sv. Lovrenca na Dravskem polju, nam piše dne 4. aprila:

Hvala za „Slov. Gospodarja“, katerega redno dobivam. Veliko noč smo žalostno obhajali tukaj v blatnih Karpatih. Vsako leto je bilo doma veselje v tem času in marsikateri fant si je zaslužil par uric ribeta radi streljanja. Letos pa tukajšna ogrska in gališka okrajna glavarstva niso prepovedala streljanja. Vsakemu je prosto to veselje in mislim, da si ga marsikateri ne želi več. Velikonočnih jedi nam niso blagoslavliali g. župnik, ampak blagoslavliali so jih srpneli, ki tudi dobro poškopirajo, še celo pokrižati se ni treba onemu, katerega doleti kakšna taka kaplja. Pa vse bo minilo. Bog nam da srečno prestat in se zdravim vrniti v ljubo slovensko domovino.

Eno leto bo že kmalu, kar smo tukaj na bojnem polju. Pa nič ne de, nam vsaj nihče ne bo mogel očitati, da smo slabi ljudje, ki niti eno leto ne bi mogli služiti pri enem gospodarju. Trdnjavo Przemysl v Galiciji so nam „moskali zabrali“, pa ne z orožjem, ampak lakota je prisilila posadko, da se je udala. Kaj pomeni beseda lakota, ve tisti, ki jo je izkusil. Jaz sem že bil v takih položajih, da sem Boga hvalil, če sem našel na kakem vrtu repo ali peso ali zelno glavo, da sem zobe zasadil v njo. Seveda je bilo malo merodno, pa kosilo je le bilo. Sedaj ravno, ko to pišem, tirajo tukaj mimo „vile“, kjer sem na stanovanju, nekaj stotin „moskalov“. Ta teden ženejo vsak dan velike množine izstradanih Rusov, ki vpijejo na nas: „Panji, hleba nema.“ Pa tudi marsikateri naš fant in mož je vzel „Direktion nach Russland“, kjer v trpljenju in žalosti s težkim srecem pričakuje časa, da se vrne med svoje drage. Mislim, da bodo zanaprej po gostilnah in trgovinah rusi po ceni, ker jih zdaj mnogo nalovijo. Obleženi so vsi v civilno obleko, samo kape in plašče imajo rujave, da se izkažejo, da so „moskali“. Enkrat bo tudi „moskalov“ zmanjkalo, potem homo pa naredili konec tej igri. Bog nam da srečno doživeti tistega veselega trenutka, katerega si želi na milijone duš. Kajti: „Prestrašeni so narodi in omahnili so kraljestva“.

Vreme je bilo ta teden deževno, da sem bil vsak dan do kože moker. Dežnik sem že v začetku vojske zgubil. Sedaj pa neham, ker nek čuden veter pihlja od Z Bogom za sedaj! Srčne pozdrave Vam in vsem domačinom! Matevž Vodošek, c. in k. 4. pion. stotnja, vojna pošta št. 108. Opomba: Če roma pismo v koš, ga dobro privežite, da ne uide!

Dve tolažbi slovenskega topničarja: Rožni venec in „Slovenski Gospodar“.

Martin Novak, topničar, doma iz Brega pri Loku ob Savi, piše 3. aprila v Loko iz Grkoveca v Dalmaciji:

Iz južne Dalmacije pošiljam srčne pozdrave in naznanim, da sem še zdrav, hvala Bogu; ne morem dosti Boga zahvaliti, da me je še pri zdravju ohranil. Tukaj so bile nekoliko praske s Črnogorci, pa ni bilo pri njih uspeha. Dobro so jim odgovarjali naši topničarji. Pozdravljam tudi vso mladeniško Marijino družbo. Boj jo naj vodi po pravem potu v sveta nebesa. Pozdravljam tudi vse župljane loške župnije. Zalujem, da se ne morem udeleževati sv. maše ob nedeljah in praznikih, ker sem oddaljen od mestne cerkve. Večkrat se vseh padlih v tujih deželah spominjam v molitvi, kadar sem na straži na samem, kjer me nihče ne moti, in tako večkrat zmolim rožni venec za srečno zadnjo uro. S tem se potolažim. Pa še eno tolažbo imam: vsaki teden me tako pridno obišče „Slov. Gospodar“ in mi donese dosti novic, ko je tako izvrsten katoliški in slovenski list. Tudi moji tovariši Madžari so radovedni slovenskih novic. Tako mi čas hitro poteka. Imam še eno dolžnost, katero moram storiti. Jaz sem v cerkveni družbi, ki nabira za novo župnijsko cerkev sv. Helene v Loku. Ker pa že nisem plačal 7 let, bom poslal tudi za 7 let. Zima nas je malo obiskala po hribih, da nam ni odtel čas, da bi ne vedeli za zimo. Zaupanje moramo imeti, da premagamo sovražnika in da nam bo Bog pomagal do konca, da ohranimo našo ljubo domovino Avstrijo. Sprejmite še moj srčni pozdrav.

Kako sem se vozil v ujetništvo.

Stefan Povalej piše z ruskega ujetništva č. g. Andreju Zdošek, župniku pri Sv. Stefanu pri Smarju. Pismo je Povalej pisal dne 8. dec. 1914, a v St. Stefan je došlo še le 29. marca 1915.

Glazov, 8. decembra 1914.

Prečast ti gospod župnik! Kot svojemu dušnemu pastirju si dovoljujem poslati par vrstic. Obenem pa si dovoljujem, če bi gosp. župnika zanimalo, opisati v glavnem moje življenje tekom vojne.

Kakor je gosp. župniku znano, smo odhajali z velikanskim navdušenjem na bojno polje. Z istim navdušenjem smo se slovenski vojaki tudi zakadili v mnogoštevilnega sovražnika ter se srdito borili. Kako da izgleda v boju, to se seveda ne da popisati, rečem le toliko, da za kaj takega je treba res krepkih in neustrašenih mož. Po večdnevni silni bojih sem končno obležal tudi jaz na bojišču in sicer ranjen. Ko pa je na večer bitka ponehala, so pričeli sanitetni vojaki svoj žalostni posel. Obnemogel in slab sem pogledal po poljani in nehote sem se spomnil našega pesnika, ki pravi: „Kot gozd poražen ne bo več zelen i. t. d.“ V tem pa so se približali sanitetni vojaki tudi meni ter me obvezali. Na moje začudenje pa so bili to Rusi. Seveda sem se takoj odpeljal v njih bolnico, kakor več drugih in tam smo se potem zdravili.

Po nekaj tednih, ko smo za silo ozdravili, so nas odpeljali globoko v Rusijo. Srca naša je objela neka čudna tesnoba, misli naše pa so še enkrat poletele tja, od kjer se je slišalo gromenje topov, ki so še vedno sipali ogenj in smrt tja med junaško se bojujoče vrste. Gromenje topov je počasi utihnilo, vlak pa je zavozil s polno paro med nekaj divje, a sedaj obljude in obdelane ruske stepe. Še le tu so se nam odrgale misli od boja. Pričeli smo občudovati novi neznan svet. Kakor daleč je segalo oko, tako daleč je bilo videti lepo ravno polje, na njem pa se je zibalo kakor morje zlato rumeno žito, iz kojega je vsako jutro izhajalo solnce, zvečer pa zopet vtonilo v istem. To se je ponavljalo vsaki dan. Nekako trinajstega dne vožnje